

Lava Lelei 'e Tohepohepo

Fa'u 'e John Carr

Tā Fakatātā 'e Astrid Matijasevic

Lava Lelei 'e Tohepohepo

Vahe 1

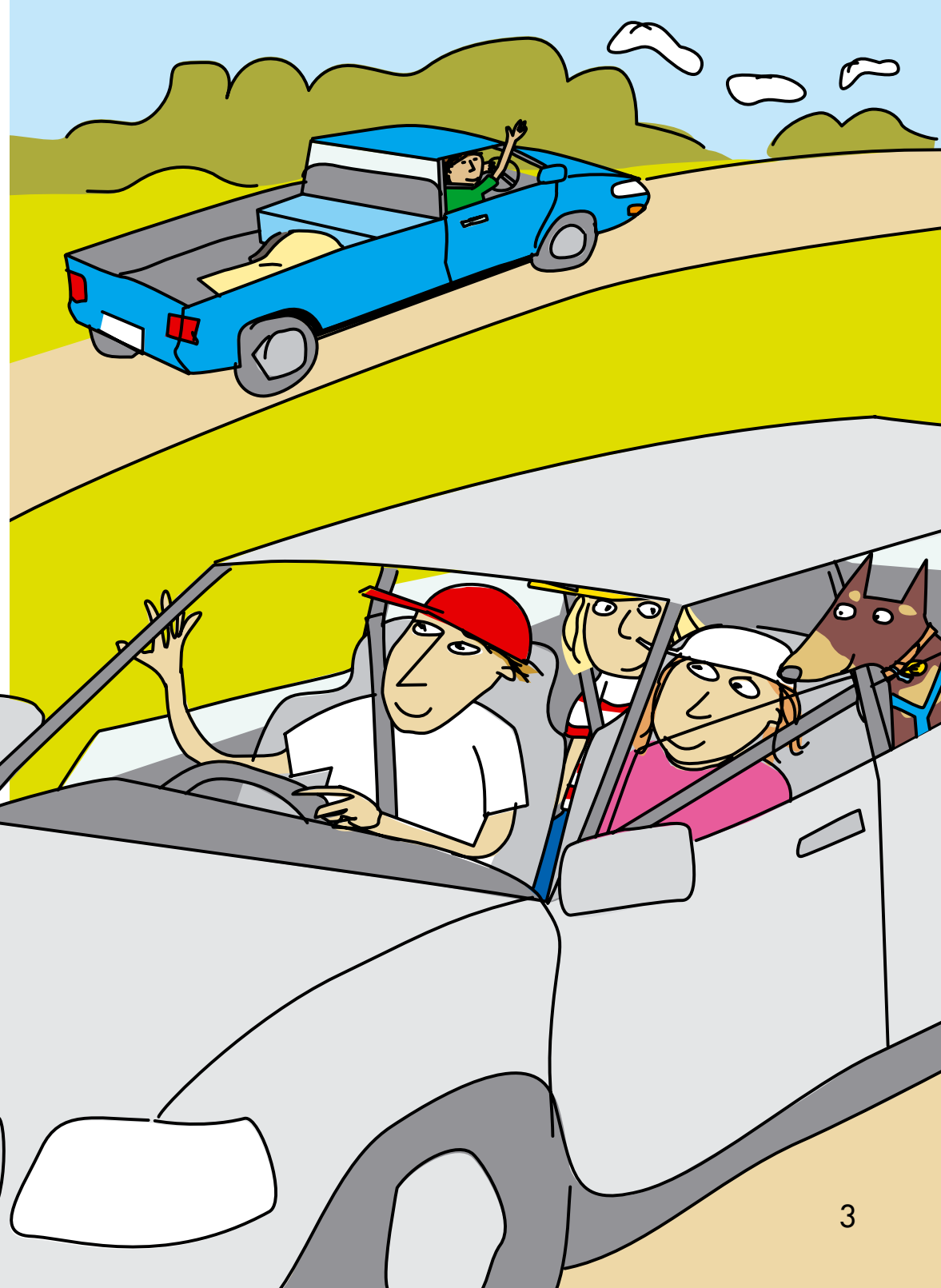
Na'e hooni mo ta'ata'alo atu 'a e Tamai' ki he faka'uli 'o e ki'i loli lanu puluu' 'i he'ene lele fakalaka hake'.

"Ko George ena", ko e Tamai' mai ia. "'Oku 'i ai e me'a 'oku fiefia ai he 'aho' ni."

Na'a' ku 'ilo lelei 'a e 'uhinga 'o 'ene lea ko ia'. Ko George ko hono kaunga tuli manu pea na'a' ku sio atu 'oku 'i ai 'a e manu lanu 'uli'uli 'oku fakaheka atu 'i mui 'i he ki'i loli'.

"Aho kovi eni ki he puaka'", ko Penny atu ia. Ne 'ikai pē sai'ia 'a Penny 'i he tuli mo tamate'i e fanga puaka', pea 'ikai tuku 'ene feinga ma'u pē ke mahino eni ki he'ene tamai'.

"Sai he 'ikai te u 'alu 'o tuli manu he 'aho' ni", ko e Tamai' ange ia mo 'ene kata', "tuku kehe kapau 'oku' ke loto ke u 'alu 'o a'u ki he fu'u tuna 'oku nofo he takele 'o hotau vai kaukau'."

Vahe 2

Na'a' ku 'ilo ko e fakakata pē 'a e Tamai' 'i he'ene lau ki he tuna' ka na'e pehē pē 'e Penny ia ko 'ene fakamātoato. Ko homau vai kaukau 'oku tu'u he lalo vaitō pea 'oku' ma manako mo Penny 'i he kaukau ai', pea pehē foki mo 'emau kulī ko Elvis. 'Oku haafe houa pē 'a e luelue ki ai mei hala', ka 'oku 'ikai loko 'ilo ki ai ha taha.

'I he'emau lue ki he motokaa', na'a' mau fiefia pē foki mo ongo'i hela'ia tukukehe pē 'a Elvis. Na'e 'ohovale pē kuo tu'u fakafokifā ia he hala' he na'a' ne fanongo ki he me'a na'e 'ikai ongo mai ia kia kimautolu. Na'e lele oma atu 'a Elvis 'i he ki'i hala' pea pulia hifo he loto vao' mo 'ene toutou kālou hoha'a'.

Na'e talamai 'e e Tamai' kia au mo Penny ke ma nofo he ki'i hala' kae lele muimui atu ia 'ia Elvis. Na'a' ma fanongo atu ki he kālou 'a Elvis mei he mama'o' pea mo e kaikaila 'a e Tamai'. Na'a' ma teteki 'i he tu'u fakafokifā 'a e longoa'a' kae ongona mai e kikī 'a e ki'i puaka' 'oku faka'au pē ke ofi ange mai.

Na'e kaila 'a Penny. "Lele! Ko e puaka kaivao!"

Vahe 3

Na'e meimei tonu pē 'a Penny ka na'e 'ikai ko ha puaka kaivao. Ko e ki'i puaka manavahē 'oku fuofua mai 'e e Tamai' 'i hono nima'.

"'Oku sai pē", ko e Tamai' mai ia mo 'ene malimali'. "'Oku 'ikai ke lavea, ka 'oku mokosia pē mo fiekaia."

Na'e nonga hifo e ki'i puaka' 'i hono fua atu 'e e Tamai' ki he motokaa' 'o kofu 'aki ha tauveli.

"'E fiema'u ke kumi mai ha hu'akau", ko e Tamai' mai ia.

"Ka 'oku fēfē 'a 'ene fa'ee?," ko au atu ia ki e Tamai'. "Ko e hā e me'a na'e hoko ki ai'?"

"'Oku 'i ai pē 'eku mahalo ki ai", ko e Tamai' mai ia pea longo ai 'o 'ikai ke toe lea. Na'e 'osi mahino kia kimaua 'a e me'a kuo' ne 'ilo'.

Vahe 4

'I he'emaui foki atu ki 'api', na'a mau tu'u 'o fakatau hu'akau ma'ae ki'i puaka'. Na'e 'ikai 'ilo 'e Penny pe 'e fakatau ha hu'akau kosi pe ko ha kofu hu'akau efuefu, pea' ne fakatau lōua mai pē.

Na'e kata foki 'a e Tamai' mo 'ene talamai 'oku sai pē he 'e kai lōua pē ia he ko e puaka fa'a kai pea na'e mo'oni foki.

'I he'emaui a'u ki 'api' na'e fakamafana leva 'e he Fa'e 'a e hu'akau' 'o 'utu ki he fo'i hina pea mono ki ai mo e mata'i huhu. Na'a' ma fetongitongi mo Penny 'i hono fakahuhu 'o e ki'i puaka'. Pea ko e longoa'a atu 'a 'ene tohepo e hu'akau' pea ui ai pē 'e he Fa'e ko Tohepohepo 'o ma'u ai pē hono hingoa'.

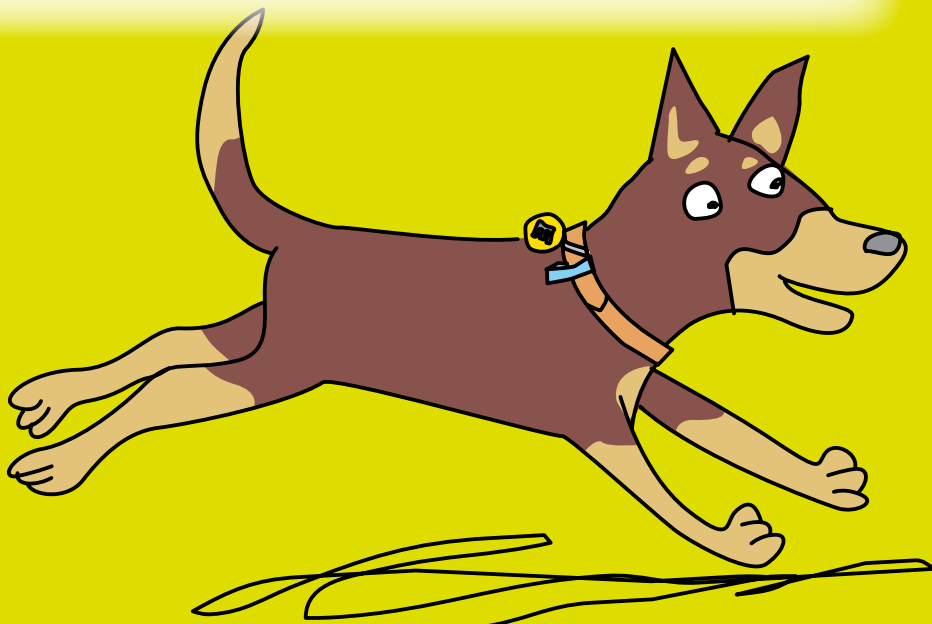

'I he 'aho hono hoko', he 'a'ahi mai 'a Bruce ko e tōketā manu', ki he faama pulu 'a homau kaungā'api', ne a'u atu 'a Penny 'o kole ke ha'u mu'a 'o sivi 'a Tohepohepo.

Na'e talamai 'e Tamai' te mau tauhi 'a Tohepohepo kae'oua ke fakakaukau'i pe ko e hā e me'a 'e fai ki ai'. Na'e mahino mei ai 'e 'ikai fuoloa 'emau nofo mo Tohepohepo'.

'I he'eku 'eke ki he Tamai' pe 'e fuoloa fe'unga e nofo 'a Tohepohepo' ke u 'ave ki he 'aho 'o e fanga manu lalata' he ako', ne kata ia.

"'I kai ha me'a pehē!", ko 'ene tali' mai ia.
"Oku toe 'a e māhina ia 'e taha ki ai. Te u kai 'e au hoku kamiputi' ka a'u ki ai 'oku kei 'i heni pē 'a Tohepohepo.

Vahe 5

Na'e ua leva 'ema ngāue mo Penny'. Ko e 'uluaki' ko e fekau 'e Tamai' kema tokanga'i 'a Tohepohepo. Ko e ngāue hono ua', ko e ngāue ne ma vahe'i kema fai, ke liliu'i e fakakaukau 'a e Tamai' kemau nofo ai leva mo Tohepohepo. Ka na'e 'ikai kema tala ke 'ilo 'e he Tamai' e palani ko ia'.

Na'e 'ikai faingata'a 'ema ngāue ki he'ema palani' he na'e poto lelei ai 'a Tohepohepo ia. Na'e muimui holo pē 'ia Tamai' mo tāvilivili hono ki'i iku' pea ne a'u atu 'o fakalalave atu mo e hafu e ihu' he mata 'o e Tamai' lolotonga e lau nusipepa 'a e Tamai' he faliki'.

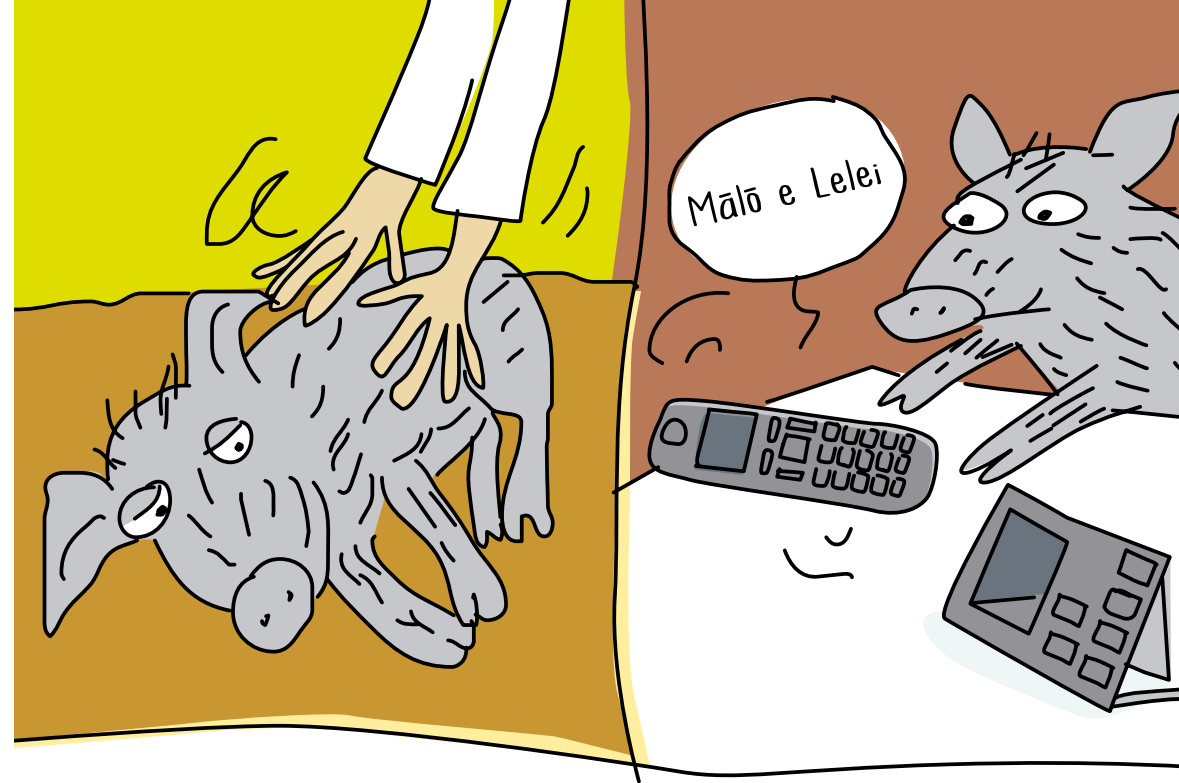

Ne feinga 'a e Tamai' ke mata fakamātoato he toutou kole 'a Tohepohepo ke 'oange 'ene hina', ka na'e 'ikai lava, he ne mamali he poto 'a Tohepohepo he ako'i pē ia he 'alu ki tua'aa' he 'osi pē e 'aho 'e nima.

Hili e uike hono ua', kuo mohu faiva ange 'a Tohepohepo ia 'ia Elvis. Na'e mapu'i atu pē kuo lele mai, 'o teka mai ke milimili hono lalo kete' pea 'i he hili e uike hono tolu', kuo toe lava ia 'o tali e telefoni'.

Ne mau fakatokanga'i 'oku 'ikai sai'ia 'a Tohepohepo he tatangi 'a e telefoni', pea kapau he 'ikai tali 'e ha taha, ne ne ta'ofi e longoa'a 'aki hono tua'i ke homo e telefoni' mei hono tu'u'anga' 'o ngū atu he me'a 'oku fai ai 'a e lea'. Na'e kata le'olahi ma'u pē heni 'a e Tamai', tautefito ki hono tali 'e Tohepohepo 'a e telefoni mai 'a e kau tu'uaki fakatau me'a pamu māfana'.

'I he 'aho 'e taha, na'e ha'u ai 'a e Tamai' ia mo e fu'u mohenga kulī' ke mohe 'a Tohepohepo he tafa'aki 'o Elvis. Ko 'ema 'ilo'i ia mo Penny ko e pau ia e nofo 'a Tohepohepo', ka ne 'ikai kema toe lea ki ha me'a.

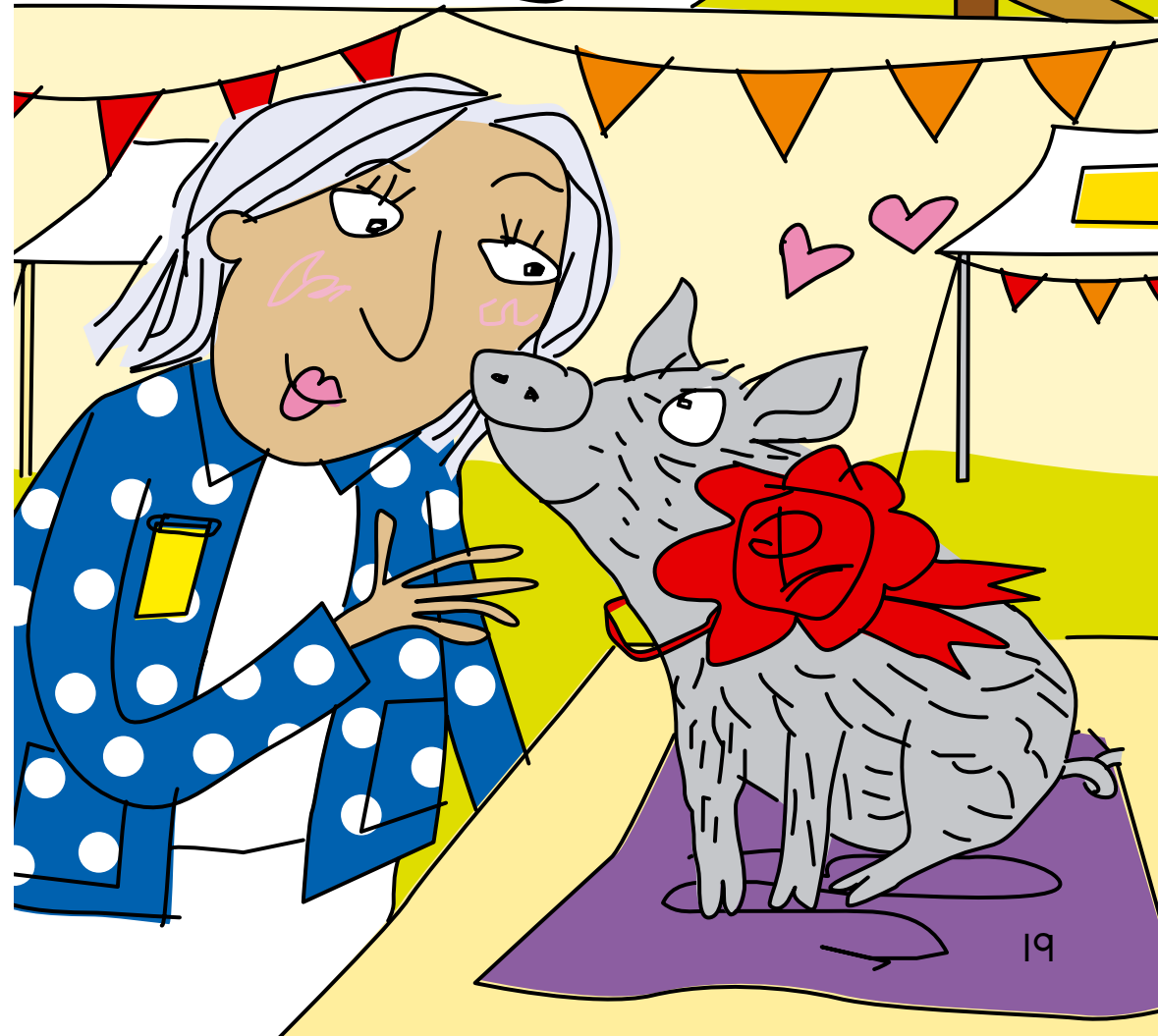
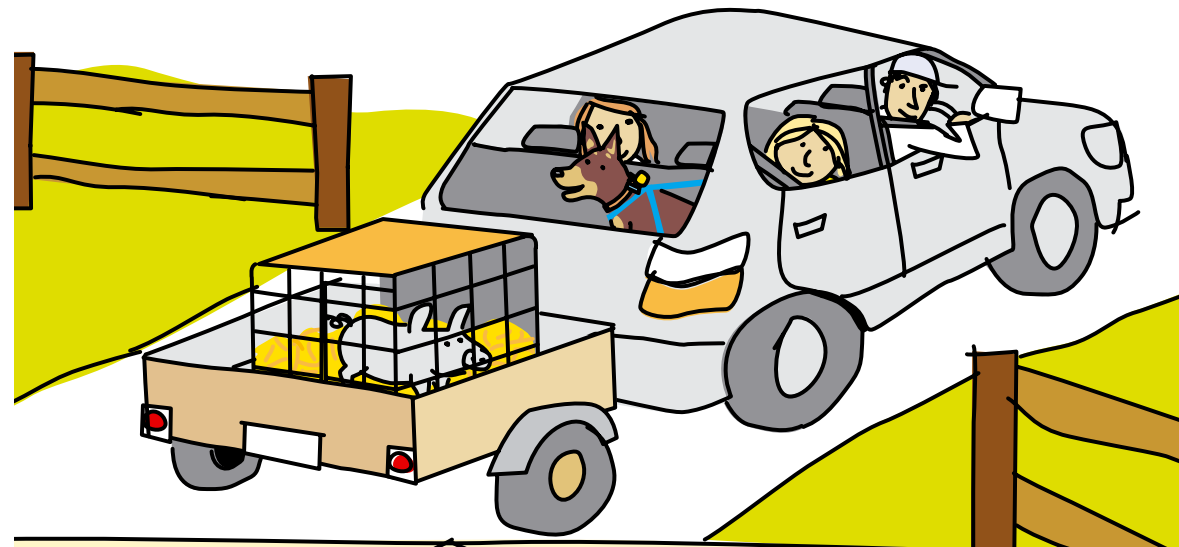

Vahe 6

'I he hoko e 'aho faka'ali'ali e fanga manu lalata he ako', ne fakangofua kimaua ke 'ave 'a Tohepohepo pea tokoni mai 'a Tamai' 'i hono kaukau'i' pea fakaheka he taulani' 'o mau ō mo ia.

Na'e loto 'a e Fa'ē ke 'ai e kamiputi 'o e Tamai' 'i ha peleti ke fakapongipongi, ka ne 'ikai kema loto ki ai telia na'a liliu e fakakaukau 'a e Tamai'. Pea na'e 'ikai pē ke toe liliu 'ene fakakaukau' he kuo hangē pē 'ene 'ofa 'ia Tohepohepo ko kimaua'.

'I hono fakahifo atu 'o Tohepohepo mei he taulani' ne fakamatalili mai e tamaiki ia 'e ni'ihiki ko 'emau manu lalata' ko e puaka kaivao, ka na'e 'ikai hano taimi kuo ma'u 'e Tohepohepo honau loto'. Na'a' nau kakata mo pasipasi 'i he a'u atu 'a Tohepohepo 'o lalafi 'i he faiako pule', Ms Plumstone he ko ia na'e fakamaau'. Na'a' nau tuē foki 'i he fai 'e Tohepohepo 'a hono faiva' pea toe hiki hake 'enau tuee' 'i hono ui 'e Ms Plumstone ko Tohepohepo 'a e "Puaka Faiva Tu'ukimu'a Taha'" pea foaki ki ai 'a e pale līpine kulokula'.

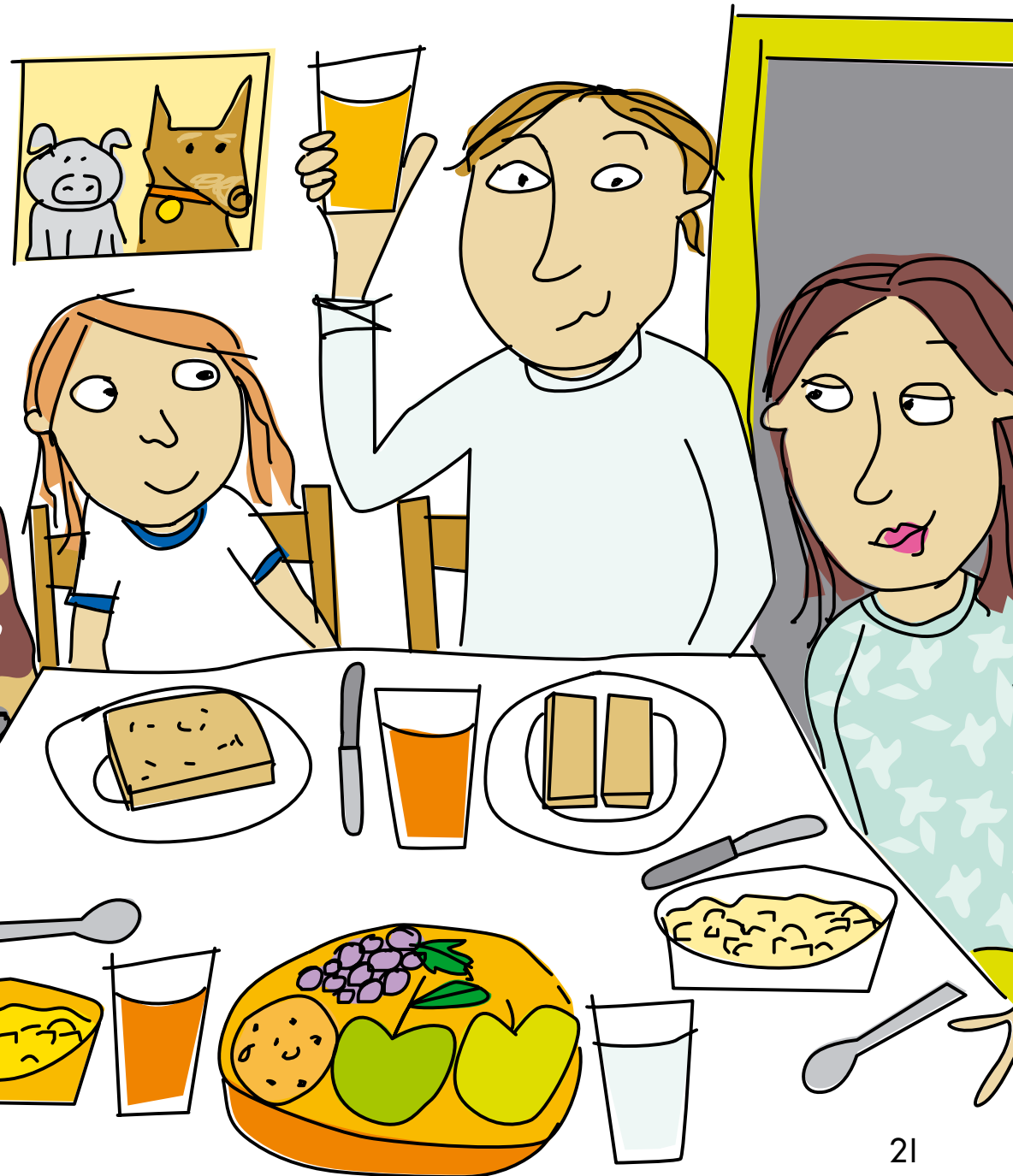
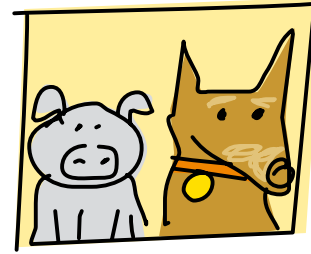

Vahe 7

Na'e kei tui pē 'e Tohepohepo 'a hono lipine kulokula' he fakapongipongi 'o e 'aho hono hoko'. Ko e 'aho Tokonaki' ia pea na'e tātaa'i 'e e Tamai' 'ene ipu moli' 'aki 'ene sēpuni' kae fai ha'ane lea.

"Ko Tohepohepo', 'e nofo ta'engata ai leva heni", ko 'ene lea' mai ia.

Na'e toe tuē fiefia kotoa atu foki 'a Penny, Fa'ē pea mo au pea afe atu 'a Tohepohepo 'o fakalalafi mo e hafu e ihu' kia Tamai' pea toki lele ki tu'a 'o fakasio pe ko hai na'e ha'u he me'alele'.

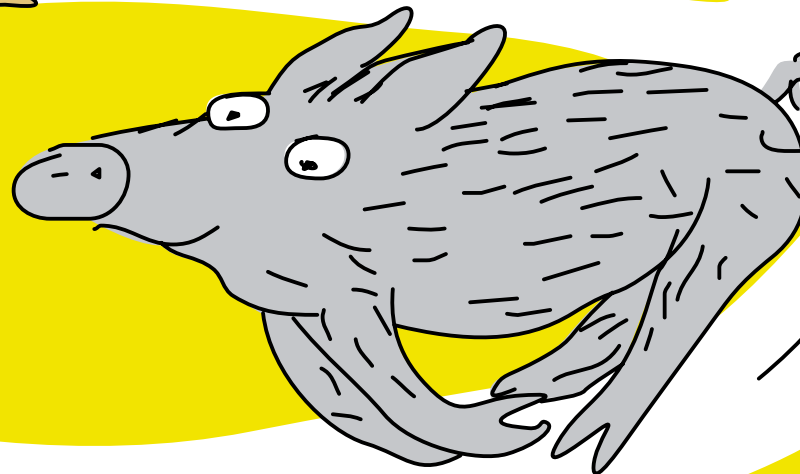
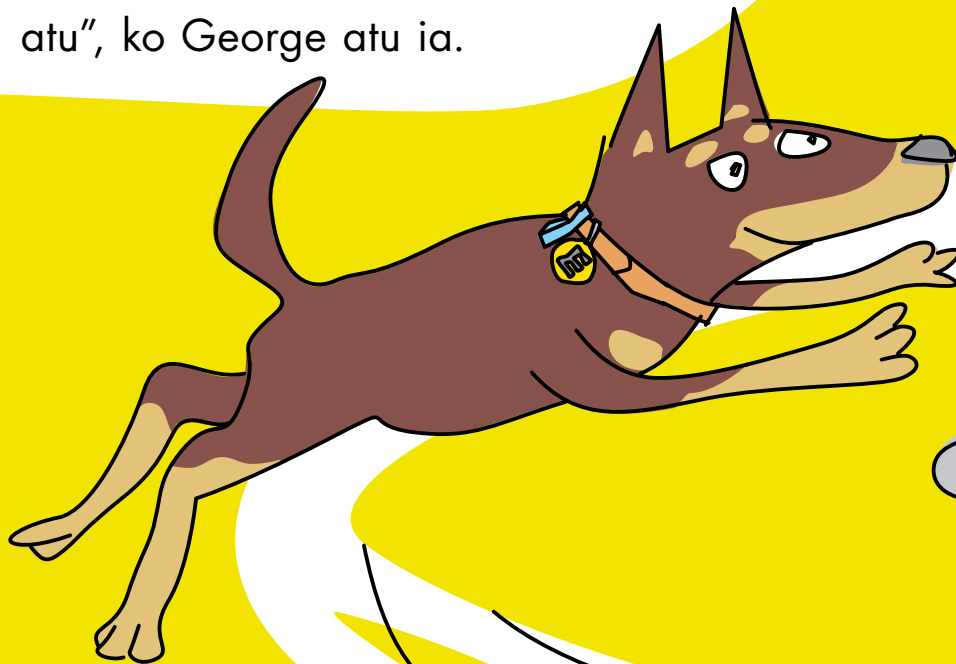
Na'e tau hifo 'a e ki'i loli lanu puluu' 'i tu'a
pea hopo mai 'a George.

"Aho faka'ofa'ofa eni!" Ko George mai ia kia
Tamai'. "Na'a' ku pehē te ke fie ha'u ketau o 'o
tuli puaka."

"Ikai. Mālō pē." Ko e Tamai' atu ia, "Te u nofo
'o langa ha 'ā ma'ae fu'u me'a fie'i'ilo lahi ko
'eni' he 'aho' ni".

Pea sio mo malimali atu 'a George kia
Tohepohepo.

"Oi, mahalo 'e sai ke u nofo ai leva 'o tokoni
atu", ko George atu ia.

Ko hono tauhi 'o e fanga puaka'

- Ko e fanga manu ivi lahi pea 'e fiema'u ha 'ā mālohi ke 'oua na'a' nau hola. Pea 'oku' nau poto foki. Ko 'enau 'ilo pē mo lava 'o fakaava ha matapā, 'e 'ikai toe ngalo ia. Pea 'e lava foki ke ako'i kenau poto 'i he nofo fale'!
- 'Oku' nau manako he fakafeohi' pea 'oku tonu ke 'i ai ma'u pē hanau fe'ao 'e taha kae lava ke nofo ma'u mo fiefia foki. Pea 'oku' nau sai'ia ke fakatokanga'i kinautolu he feohi mo e kakai'.
- 'Oku' nau fakama'a 'aupito pea 'oku' nau fakamavahe'i ke mama'o 'a tua'ā mei he feitu'u 'oku' nau nofo mo kai ai'.
- 'Oku' fiema'u 'e he puaka' ke nofo ha feitu'u 'oku mātu'u pea ke mohe ha feitu'u 'oku malu mo ma'a. 'Oku' nau manako he mohe he mohuku pe musie kuo 'osi fakamōmoa'.
- 'Oku' 'ikai sai'ia e fanga puaka' ke velahia ko ia tenau kaukau he pelepela' kenau mokomoko.
- 'Oku' nau manako ke kai e me'akai kehekehe 'o kau ai 'a e fua'i'akau, vesitapolo, fafanga he koane pe uite. 'Oku' nau fiema'u lahi e vai fo'ou ke inu 'i he 'aho kotoa pē. 'Oku' nau sai'ia foki kenau hua e kelekele' 'o kumi ha me'a kenau kai.

**'A'ahi atu ki he uepisaiti kids.spcaceducation.org.nz
'o sio ai he fakahinohino ki hono tauhi 'o e puaka'**

Guzzler Does the Job

© 2017 Society for the Prevention of Cruelty to Animals Education, Auckland, New Zealand

Published by Wendy Pye Publishing Limited for SPCA Education

Text by John Carr

Illustrations by Astrid Matijasevic

This Tongan edition published 2019

ISBN: 978-1-98-857810-1

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording or any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publishers.

Distributed in New Zealand by The SPCA

3047 Great North Road, New Lynn, Auckland 0640, New Zealand